

De stilte van toewijding Stiltezondag 2021

Uitnodiging
Zondag 31 oktober 10:30
In De Duif en via Zoom
Voorganger: Diana Vernooij
Lector: Ellen Tiggeler - de Jong
Zoomcode: <https://us02web.zoom.us/j/87957577758>
Prinsengracht 756, Amsterdam
www.deduif.net

De stilte van toewijding

De Duif is een actieve, oecumenische geloofsgemeenschap in Amsterdam-centrum
De Duif zingt en zoekt naar liturgische vernieuwing, herkenbaar in het leven van alledag
Samen vinden we inspiratie in de bijbel en andere levenbeschouwelijke teksten
De Duif: voor en door bevlogen mensen

Oecumenische
Basisgemeente DeDuif

Voorganger: Diana Vernooij
Lector: Ellen Tiggeler - de Jong

OECUMENISCHE BASISGEMEENTE DE DUIF
Amsterdam

Welkom en inleiding

Goedemorgen lieve mensen thuis en hier in de Amstelkerk – welkom bij deze bijzondere Duifviering. Fijn dat je er bent, fijn dat je aansluit via Zoom, of je nieuw bent, al jaren trouw bezoeker of zo af en toe aanschuift: je bent altijd welkom!

Toen ik een paar maanden geleden me inschreef om deze zondag voor te gaan, was dat omdat het Stiltezonntag is – een inmiddels mooie traditie om het laatste weekend van oktober in het hele land allerlei bijeenkomsten samen te brengen die over Stilte gaan. Ik wilde het hebben over de stilte van toewijding, die start in je hart.

Maar de wegen van het hart zijn ondoorgrondelijk. Tijdens de voorbereiding van deze viering kwam ik in de stilte het verdriet in mijn hart tegen. De herfst is nu echt gestart, de wintertijd, er is regen en donkerte. De bladeren vallen van de bomen, de deur gaat dicht, de verwarming aan. Rond deze tijd van het jaar dringt zich bij mij altijd weer het gevoel van schrik en verlies en besef van dood en vergankelijkheid van leven, dat mij als vierjarige ten deel viel toen mijn zusje overleed, eind oktober. Vandaag is het 31 oktober. Overmorgen op 2 november is het Allerzielen. Juist in deze tijd van loslaten en inkeren, valt de dag waar we in de katholieke traditie onze doden herdenken, de geliefden die ons ontvallen zijn. Iedere keer opnieuw zoeken we weer een nieuwe verhouding tot hen. We zullen straks na breken en delen van het leven ook kaarsjes opsteken voor onze geliefde gestorvenen.

Het najaar is bij uitstek een periode om te beseffen dat alles vergankelijk is, dat er verlies is en loslaten – net zoveel als er samenkomen en verbinding is. Rouw stelt ons in staat ons af te vragen wat er werkelijk toe dient in ons leven.

Vandaag dus keren we naar binnen, hebben het lef om in de stilte van ons hart te ervaren wat zich aandient, want wat het ook is: vreugde, verdriet, stilte, niet-weten – het lef om dat gevoel door te maken, er innerlijk voluit mee te zijn, maakt de weg open voor nieuw leven, voor jouw unieke nieuwe leven.

We gaan zingen, luisteren en kijken, stil zijn, we breken en delen brood en wijn en we steken een kaarsje op. Ellen en ik wensen ons allen een mooie viering toe.

Overweging

Dit is de dag van de stilte,
Dit is de dag dat je beseft dat het leven je stille concentratie verstoort.

Elia is gevluht voor de woede van koningin Isebel. Zij zoekt zijn dood, want hij vermoordde haar heidense priesters. De profeet Elia is de eenzaamheid in gevluht, weg van wat hij heeft opgeroepen. Hij verbergt zich in de woestijn en hij roept zijn God in wanhoop om de dood. Maar zijn God geeft hem niet op, een engel brengt hem voedsel en brengt hem naar een schuilplek voor het natuurgeweld: een orkaan, een aardbeving, vuur. Elia in zijn schuilplaats weet – daar is zijn God niet. En dan, een bries – een zachte bries.

De monnik is een gedisciplineerde beoefenaar van meditatie en Tai Chi: scherp, helder en streng. Dan komt het leven hem storen, in de vorm van een energieke hond. Verdorie, hij was net zo geconcentreerd in zijn stilte.

En dan Ety Hillesum die van weer een andere stilte getuigt: altijd die stilte in jezelf meedragen, om je in terug te kunnen trekken, te midden van al het gewoel. Ze zegt zelfs: te midden van het gróóste gewoel. Ze zegt niet dat je zo snel mogelijk uit het gewoel moet zien te komen de stilte in.

Nee, je moet te midden van het gewoel een stilte in je meedragen. Die stilte is je gids – die stilte leidt je, laat je zien wat er gebeurt en wat je het beste kunt doen.

Het is de zachte bries die Elia uit zijn grot lokt. Hij luistert naar zijn stilte, naar zijn God. En vanuit die stilte, die zachte bries, keert hij terug naar waar het gevaar vandaan kwam – de wereld in, het gewoel weer in – waar hij zal profeteren en optreden.

De stilte te midden van het gewoel, de zachte bries die je oproept, en ook de levensvreugde tijdens de beoefening – dat zijn de ingrediënten van de deze viering. Het zijn de ingrediënten van je hart, je warme hart – waar het allemaal om gaat.

Ieder mens heeft van die dingen die ze graag vol toewijding doet. Of het nu sieraden maken is, tekenen, sporten, muziek maken, zingen, tuinieren, je vak uitoefenen, je vrijwilligerswerk – het gevoel dat je leven zinvol is vind je in de toewijding aan je passies. We hebben ze allemaal, passies. En ken je je passies niet meer – denk dan terug aan wat je als kind graag deed.

Maar hoe vaak ben je niet in beslag genomen door gewoonten, en doe je de dingen in je leven omdat ze vanzelfsprekend geworden zijn, iets dat je nu eenmaal doet omdat iedereen het van je verwacht. Dan heb je 's avonds vaak alleen nog maar zin in afleiding. De keren dat ik zit te kijken op Facebook uit behoefte aan afleiding – ik vind het wel lekker, hangen in mijn vermoedheid na een drukke werkdag en kattenfilmpjes kijken en mooie tekstjes lezen. Maar echt bevredigen doet het me niet. Als ik mezelf ertoe zet een wandeling te maken en een goed boek te lezen, voel ik mij een stuk energiever worden.

Ik heb veel passies, waaronder mijn tuin maar vooral dat wat ik met enige voorzichtigheid mijn **spirituele leven** zou willen noemen: een zinvol leven, een helder, liefdevol, wijs leven, een leven gewijd aan bevrijding uit bevangenheid en beklemming – bevrijding van mezelf en van alle levende wezens. Daar vind ik mijn grootste toewijding. En vanuit die toewijding ga ik voor hier in de Duif, en maak ik deze overweging.

Toewijding aan dat wat uit je hart opspringt. Ben jij in staat je leven te wijden aan een paar zaken die jij vanuit je hart belangrijk vindt? Kun je erin opgaan en je gehele ziel en zaligheid eraan geven – of verzuip je in het aanbod van afleiding, gezelligheid, verdoving en kicks?

Ergens moet je een keer een besluit nemen – wát volg je: dat wat anderen op je bordje schuiven, of volg je je hart? Neem jij het besluit wie en wat je in de omgeving toelaat – hoe je communiceert met mensen, en waar je je tijd aan geeft?

Of je leidt het leven dat je bedácht heb dat goed is: niet je hart maar je wilskracht bepaalt je keuze. Geen toewijding maar discipline.

Er is een groot verschil tussen wilskracht en toewijding – en je hart speelt daar een beslissende rol in. Het gaat om een andere beleving van het leven.

Discipline brengt je daar waar je wilskracht zich op gefocust heeft, of het je nu plezier geeft of niet. Ik herinner me de discipline die ik nodig had om mijn filosofiestudie te doen, de vele ondoordringelijke teksten die ik moest lezen – ik dwong mezelf te lezen, te herlezen, op mijn stoel te blijven zitten totdat die vreselijke pagina's doorgrond waren. En pas toen ik mijn filosofische passie had gevonden, de teksten die me wat deden – vanaf toen ging ik op vleugels.

Niks mis met wilskracht en discipline, ze kunnen je ergens brengen. Soms moet je hard lopen om de bus te halen. Maar discipline moet niet de basis van je leven blijven. Het vervult niet.

Toewijding zit verankerd in je hart, je doet iets omdat het je groot plezier geeft, het vervult je.

Heel lang heb ik amper geweten wat dat was: vervulling. Ik wist wat het was om tevreden te zijn omdat ik aan mijn eigen eisen voldeed, maar ik kende de vervulling nog niet die hoort bij je passie. Het lijkt wel wat op elkaar, tevreden zijn om wat je doet en vervuld zijn – maar er is ook een groot onderscheid.

Als je met wilskracht en discipline je dingen doet, dan kost dat veel energie, soms verbetering, en het geeft je het idee dat je er iets mee verdiend hebt: succes, geld, status, maakt niet uit. Je wilt een beloning na datgene wat je gedaan hebt.

Vervulling is zelf zijn eigen beloning. Je passie brengt je plezier – om zichzelf. Muziek maken is een genoegen in zichzelf, zingen, tuinieren, schrijven, wat je ook maar doet – als het je passie is, doe je het vanuit je toewijding en is het doen je genoeg. Je bewerkt niet je tuin om groenten te kweken, maar om het plezier van het contact met de aarde en het water en het groen zelf. Niet om een eindresultaat, maar omdat je er blij van wordt – dat is vervuld zijn. En het is niet de discipline maar de toewijding die je de vervulling brengt. In mijn tuin zie ik wat er allemaal gedaan moet, maar ik laat mijn hart bepalen wat het vandaag wordt, dat ik ga doen. En mijn hart luistert naar de zon, kijkt naar de tuin en voelt mijn energie – en eer ik erover nagedacht heb lees ik een boek of ben ik ergens aan het snoeien of lig ik op mijn knieën onkruid te trekken en ben volmaakt tevreden.

De monnik maakt de overgang van discipline naar toewijding. Hij gooit met de gratie van Tai Chi de bal voor de hond en zijn hart is vervuld.

Dit is de dag van de stilte,

Dit is de dag dat je beseft dat te midden van je leven je stilte vindt.

Moge het zo zijn.

Het hart van de viering – delen met elkaar

Gebed

Dit is het hart van de viering, als we delen met elkaar.

We delen onze gebeden voor onszelf en de mensen gestorven of levend. We breken en delen brood en wijn in navolging van Jezus, zoals hij zo vaak met zijn vrienden deed – en een keer heel speciaal, toen hij vlak voor zijn verraad en sterven, ons vroeg hem te gedenken in dit gebaar. Wij gedenken de grootsheid van zijn leven door brood en wijn te delen.

We breken en delen het leven, we gedenken onze gestorvenen en doen dat wat gemeenschappen al eeuwen doen:
We delen ons geld, onze mogelijkheden en talenten.
We delen onze verlangens, onze zorgen.
We delen onze weerstand en ons smelten, we delen onze kracht.

Om te beginnen delen we onze gebeden, de intenties die opgeschreven zijn vanmorgen in het groene boek achter in de kerk.

Bij wijze van laatste voorbede lees ik het volgende gedicht:

Wat mij raakt – Rainer Maria Rilke

Men moet de dingen
hun eigen, stille,
ongestoorde ontwikkeling laten
die diep van binnen komt
en die door niets opgejaagd
of versneld kan worden;

Alles moet rijpen –
tot de geboorte,
rijpen als een boom die zijn sap niet stuwt
en die rustig in de stormen
van het voorjaar staat,

Zonder angst,
dat er straks geen zomer zal komen.
Die komt er toch.
Maar hij komt alleen voor geduldige mensen die leven
alsof de eeuwigheid voor hen ligt,
zo zorgeloos stil en wijds.

Men moet geduld hebben
met de onopgeloste zaken van ons hart
en proberen de vragen zelf lief te hebben,
als gesloten kamers,
en als boeken die in een zeer vreemde taal geschreven zijn.

Het komt er op aan alles te leven.
als je de vragen leeft,
dan leef je misschien langzaam maar zeker
zonder het te merken
op een goede dag
het antwoord in.

Ik nodig u allen uit vandaag om deel te nemen aan 2 tafels:
de tafel van het leven en de tafel van de rouw.

Aan de tafel van het leven zullen we brood en wijn delen, zoals we dat iedere zondag
doen met iedereen die met ons het leven delen wil.

Aan de tafel van de rouw zullen we kaarsje opsteken, kaarsjes voor jouw geliefden
die je ontvallen zijn. Noem hun naam, hardop of van binnen, en herinner je wat zij
voor jouw leven betekend hebben.

Mensen thuis – je bent erbij – steek een kaarsje op – vier het leven en gedenk je
geliefden - op jouw manier!

Mensen hier in de kerk – kom naar voren en ontvang brood en wijn, laat je voeden
opdat jij het leven kan voeden.

En steek over van de tafel van het leven naar de overkant, de tafel van de rouw –
steek een kaarsje op voor de geliefden die jij verloren hebt.

Zegenbede

Lieve mensen, we zijn hierbij aan het eind gekomen van deze viering en we zullen zo
straks tot slot de zegenbede zingen.

Maar niet voor ik jullie vertel wat palliatief verpleegkundige Bronnie Ware schreef
over waar mensen die op het punt van overlijden staan, spijt van hebben. Ze noemt 5
dingen en dat waar de meeste mensen spijt van hadden is:

“Had ik mijn leven maar op mijn eigen manier geleid, in plaats van het leven dat
anderen van me verwachtten.”

Lieve allemaal, open je hart, gedenk jouw geliefde gestorvenen en leidt het leven dat j ouw unieke leven is, zoals je hart je ingeeft.

Een prachtige stiltezonidag gewenst
en deze week en een heel leven vanuit je eigen hart. Amen.